המחלקה לתרבות צרפת
הפקולטה למדעי הרוח
אוניברסיטת בר-אילן

Département de Culture Française
Faculté des sciences humaines
Université Bar Ilan

אפריל 2021 | ניסן תשפ"א

Avril 2021

תוכן ועריכה: רנה בל, תלמידת שנה ב' במחלקה לתרבות צרפת.
תודה מיוחדת לסטודנטים ולסטודנטיות של המחלקה שסייעו, נתנו רעיונות ולקחו חלק פעיל בהכנת ניוזלטר זה.

Contenu et production : Renée Bell, étudiante de deuxième année dans le département de culture française.
Merci à tous les étudiants et à toutes les étudiantes de notre département qui m'ont aidé à réaliser cette newsletter.

French.Dept@biu.ac.il | Département de culture française | 03-5318232 | המחלקה לתרבות צרפת
Faculté des sciences humaines | Université Bar-Ilan | Ramat Gan, 5290002 | רמת גן, 5290002 | אוניברסיטת בר-אילן | הפקולטה למדעי הרוח

Événement à souligner

02.03.2021

30 ans depuis le décès de Serge Gainsbourg

Qui est Serge Gainsbourg ?

Gainsbourg fut un chanteur, un auteur de chansons, un compositeur, un acteur, un metteur en scène et un peintre français fécond.

Lire plus

אירוע ראוי לציון

02.03.2021

ציון 30 שנה למותו של סרז' גנסבור

מיהו סרז' גנסבור?

גנסבור הינו זמר, יוצר, מלחין, משורר, שחקן, במאי וצייר צרפתי פורה. הוא מהווה נכס צאן ברזל לא רק במולדתו צרפת, אלא קיבל פרסום והכרה בעולם כולו. כל תחום בו נגע, הבליט את כישרונו הרב וזכה להצלחה כבירה.

קרא עוד

Que sais-je ?

Le croissant

Si de toutes les pâtisseries célèbres on vous demandait laquelle est la plus représentative de la gastronomie française, vous répondriez sûrement : le croissant. Or il se trouve que même les Français, qui ne peuvent se passer de leur croissant quotidien, ignorent que ce joyau de la pâtisserie française n'est pas d'origine française.

Lire plus

הידעת?

אודות הקרואסון

בטוחני שאם יבקשו מכם לציין שם של מאפה מפורסם מהמטבח הצרפתי, רובכם בוודאי תענו שזהו הקרואסון, אותו סמל למטבח ולגסטרונומיה הצרפתית, שבלעדיו כמעט אף צרפתי אינו יכול לתאר את ארוחת הבוקר שלו. מעטים אמנם יודעים כי הקרואסון אינו צרפתי במקור.

קרא עוד

Rencontrez-nous

Étudiantes/Étudiants de première année : apprentissage par zoom

Ici vous rencontrerez les étudiants et le personnel du département de culture française qui répondent aux questions posées par les étudiants.

Lire plus

הכירו אותנו

סטודנטים/סטודנטיות שנה א' במחלקה: לימודים בזום

כאן תפגשו סטודנטיות וסטודנטים, ואנשי צוות של המחלקה שלנו העונים מהלב על שאלות מפי סטודנטים. הפעם, עונות סטודנטיות מהמחלקה, שהחלו את שנתן הראשונה בזום לאור הקורונה, וטרם התנסו בלמידה בקמפוס. לחצו על הקישור לסרטון בכדי לפגוש אותן.

קרא עוד

Nos travaux

Diderot et la série télévisée « Dix pour cent » : y a-t-il un rapport ?

La plupart d'entre vous se demandent probablement quel est le rapport entre le philosophe, l'humaniste et un des auteurs de la grande encyclopédie écrite au 18e siècle, Denis Diderot et la série télévisée française "Dix pour cent" qui traite des agents de célébrités. Luba Roditi, étudiante de Master dans le département de culture française, en révèle le lien dans son travail de séminaire dans le cadre du cours "l'analyse du discours".

Lire plus

עבודותנו

מה הקשר בין דידרו לבין הסדרה "עשרה אחוז"

רובכם בוודאי תוהים מה הקשר בין דני דידרו הפילוסוף, הוגה הדעות, ואחד ממחברי האנציקלופדיה הנודעים בן המאה ה-18, לבין הסדרה הצרפתית המודרנית "עשרה אחוז" העוסקת בסוכני ידוענים. לובה רודיטי, תלמידת תואר שני במחלקה לתרבות צרפת, חושפת את הקשר בין השניים בעבודתה במסגרת הסמינריון "חקר השיח".

קרא עוד

Nos recommandations

Noga Oster, étudiante de Master dans notre département, recommande le film français **"Seules les bêtes" (2019)**

Lire plus

המלצותנו

נגה אוסטר תלמידת תואר שני ממליצה על הסרט הצרפתי **"Seules les bêtes" (2019)**.

קרא עוד

אירוע ראוי לציון

02.03.2021 - ציון 30 שנה למותו של סרז' גנסבור

מיהו סרז' גנסבור?

גנסבור הינו זמר, יוצר, מלחין, משורר, שחקן, במאי וצייר צרפתי פורה. נכס צאן ברזל בקנה מידה צרפתי ועולמי. כל תחום בו נגע, הבליט את כישרונו הרב וזכה להצלחה כבירה.
גנסבור נולד בשם לוסיין גינזבורג ב-2 באפריל 1928, ליוסף ולאולגה, פליטים יהודים מרוסיה. אביו היה פסנתרן ואמו זמרת אופרה ובנוסף היו לו שתי אחיות. ב-1940 לאחר הכיבוש הגרמני, המשפחה נאלצה להסתתר בפריז, ומאוחר יותר עברה לאזור וישי שבדרום צרפת בעֻזרת מסמכים מזויפים. הטלאי הצהוב אותו נאלץ לשאת, הגזענות והאנטישמיות, להן היה עד, הותירו בו חותם כבד שהתבטא בתחושת ניכור תמידית. בילדותו עסק בציור וחלם להיות צייר גדול. בהמשך התפרנס מנגינה בברים יחד עם אביו וזנח את הציור. הוא התפרסם תחילה בעת שחיבר שירים לזמרות ידועות, כגון מישל ארנו. מאוחר יותר כתב לז'ולייט גרקו את השיר, La javanaise וכן, כתב את poupée de cire, poupée de son (בובת שעווה, בובת קש), שיר שרובכם בוודאי מכירים, לזמרת פרנס גל. שיר, שזיכה אותה במקום ראשון באירווייזיון בשנת 1965, כנציגת לוקסמבורג.
בהמשך, החל גנסבור לבצע את שיריו בעצמו ולעתים בשיתוף עם זמרות שונות כגון ג'יין בירקין-בת זוגתו לחיים, המוזה שלו ליצירה ואם בתו; בריז'יט ברדו, השחקנית המפורסמת; בתו,שרלוט, ועוד.

שיריו של גנסבור ניחנים בגיוון הסגנוני המוסיקלי שלהם: ג'אז, שאנסון, מוסיקה אפריקאית, רגאיי, פופ, רוק ואף מוסיקה אלקטרונית. הלירִיקה בשיריו מתאפיינת במשחקי מילים, הכוללים דו משמעויות, פרובוקטיביות, רמזים מיניים, חרוזים מתוחכמים, חדות וסרקזם.

הוא יצר לעצמו תדמית של יוצר פרובוקטיבי, שערורייתי ושנוי במחלוקת, אך בזכות הכריזמה הרבה בה ניחן המשיך להוות מושא להערצה לקהל הרחב.
ככל שהפך גנסבור לעשיר ולמפורסם יותר, כך הוא שקע יותר ויותר בהרס עצמי, ומצא נחמה בעבודה סביב השעון, באלכוהול ובחיקן של נשים. כמעט כל שיר שכתב היה שנוי במחלוקת, יצר הדים בשיח הציבורי, ועם זאת היה ללהיט וזכה לפופולריות רבה. לא מאמינים?
היווכחו בעצמכם.

1. Les sucettes (1966)
שיר שכתב גנסבור עבור פראנס גל, שהייתה אז בת 18, על ילדה קטנה בשם אני שאהבה סוכריות על מקל בטעם אניס. בהמשך, כאשר נודע לגל על דו המשמעות של מילות השיר, היא ניתקה עמו כל קשר.

2. Je t'aime, moi non plus (1968)
כאשר בריזיט ברדו ביקשה מסרז' גנסבור לכתוב לה את השיר היפה ביותר בעולם, הוא כתב עבורה שני שירים בן לילה, "je t'aime, moi non plus" הינו אחד מהם. לאחר שהשיר הוקלט, ברדו, שהייתה אישה נשואה, דרשה מגנסבור לגנוז את ההקלטה עקב החשש משערורייה אפשרית. בהמשך, הקליט גנסבור גרסה מחודשת לשיר יחד עם בת זוגתו ובעתיד גם אם ביתו, ג'יין בירקין, כאשר הקולות שהפיקה בירקין במהלכו לא הותירו מקום לדמיון.

3. Rock around the bunker (1975)
זהו שם של אלבום פרובוקטיבי שיצר ב-1975 בסגנון מוסיקלי המחקה את שנות ה-50 והמציג בהומור שחור את תקופת הכיבוש והשואה. אלבום זה נחשב פרו-נאצי בעיני אנשים מסוימים, חרף העובדה שגנסבור עצמו חווה את השואה על בשרו.

4. Aux armes et cætera (1979)
זהו שם של שיר ואלבום אותם הקליט בג'מייקה בסגנון רגאיי. גנסבור יצר גרסה חדשה להמנון הלאומי La Marseillaise בסגנון רגאיי יחד עם להקתו של בוב מרלי. השיר עורר את זעמם של אנשי הצבא ושל השמרנים בצרפת, עד לכדי איומים על חייו של גנסבור.
האלבום הפך ל"דיסק זהב" ומכר 300,000 עותקים תוך מספר חודשים.

5. Lemon incest (1984)
זהו שם של שיר ואלבום אותם הקליט יחד עם ביתו, שרלוט, שלימים תהפוך לשחקנית ידועה. השיר כולל דו משמעויות ומשחקי מילים השוברים כל טאבו אפשרי ומרמזים על גילוי עריות. ביתו המשתתפת בשיר ובקליפ הפרובוקטיבי הייתה בזמנו רק בת 13.

גנסבור נפטר ב-2 במרץ 1991, מהתקף לב ונקבר בבית העלמין מונפרנס בפריז. עד היום קברו מהווה מושא לביקורי מעריצים,
וביתו ברחוב de vernueil עתיד להפוך למוזיאון לזכרו בסוף 2021. כשרונו המדהים והכריזמה שלו שאין לה אח ורע, מעולם לא הותירו אחריהם לב אדיש. מסיבה זו, דמותו ושיריו יישארו לעד סמל בתרבות הצרפתית.

בחזרה לעמוד הראשון

הידעת?

אודות הקרואסון

בטוחני שאם יבקשו מכם לציין שם של מאפה מפורסם מהמטבח הצרפתי, רובכם בוודאי תענו שזהו הקרואסון, אותו סמל למטבח ולגסטרונומיה הצרפתית, שבלעדיו כמעט אף צרפתי אינו יכול לתאר את ארוחת הבוקר שלו. מעטים אמנם יודעים כי הקרואסון אינו צרפתי במקור.

כן, כן קראתם נכון. את העובדה המפתיעה הזו אני עצמי ורבים כמוני גילינו במהלך קורס גסטרונומיה במחלקה לתרבות צרפת. נסיבות הולדתו והגעתו לצרפת נקשרות לאגדות ולשלל גרסאות. המילה קרואסון פירושה "חצי סהר", המתייחסת לצורתו. לפי אחת הגרסאות, מקורו ב-1683, בעת ניצחון אוסטריה ההאבסבורגית על האימפריה העות'מאנית. האגדה מספרת שעובדי מאפייה וינאית אשר פעלה בלילה במהלך המצור הטורקי על וינה, שמעו כי כוחות האויב העות'מאני חופרים מנהרות מתחת לחומות בכדי לחדור לעיר והזעיקו את הכוחות האוסטרים. כאות לניצחון ההאבסבורגי על העות'מאנים, שעל דגלם מופיעים סהרונים (בדומה לזה שמופיע גם היום על דגל טורקיה), נאפו מאפים בצורת חצי סהר. ישנן עדויות לכך שלחמים ומאפים נאפו בצורה הזו כבר במאה ה-13 בימי הביניים, ויש המייחסים לקיפפרל (kipferl), רוגלך בגרסתו האוסטרית, את מקור הקרואסון. אגדה אחרת גורסת כי הקרואסון הוכר לצרפתים על ידי מארי אנטואנט שהביאה אותו מאוסטריה בסביבות שנת 1770. אמנם, ההיסטוריה מעידה על כך שהקרואסונים הראשונים נמכרו בצרפת רק בין השנים 1839-1837, כאשר האופה האוסטרי אוגוסט זאנג (August Zang) פתח מאפייה וינאית ברחוב רישליה בפריס. הוא מכר סוגים שונים של kipferl, והקרואסון היה בין המאפים הפופולריים ביותר כבר ב-1850.

המילה קרואסון מוזכרת לראשונה במילון הצרפתי כבר ב-1863. עם זאת, יש להדגיש כי הקרואסון עצמו, צורתו, מרכיביו ואופן הכנתו התפתחו עם השנים. ישנן עדויות לכך שהקרואסון התייחס תחילה למאפה העשוי מבצק שמרים, והזכיר במרקמו את לחם הבריוש. רק החל מ-1900 החלו להכין את הקרואסון מבצק שמרים לפי טכניקת הכנת בצק עלים ולהוסיף לו חמאה. הקרואסון התפרסם בגרסתו העדכנית החל משנות ה-20 של המאה הקודמת. ב-1938 הוכנס הקרואסון למילון הגסטרונומי של לרוס ומהווה מאז סמל גסטרונומי של צרפת.

אין כיום מאפייה צרפתית שמכבדת את עצמה שאינה מוכרת קרואסון טרי בבקרים.

אף על פי שהקרואסון הצרפתי המקורי הינו על בסיס חמאה בלבד, בימינו נעשה שימוש במגוון מילויים בכל רחבי העולם, בין אם מתוקים, (שוקולד, קרם שקדים, ריבות למיניהן), ובין אם מלוחים (תרד, גבינת פטה, גבינה צהובה, בשר ודגים).

גם היום בארץ חרף הקורונה נפתחות פטיסרי ומאפיות צרפתיות איכותיות. לפני שנה לדוגמה, נפתחו שני סניפים בתל אביב של בית המאפה והקונדיטוריה הצרפתית "מייזון קייזר". "מייזון קייזר" הוקם לפני 25 שנה בפריז ומאז הפך למותג בינלאומי שסניפיו נפתחו ב-30 מדינות בכל העולם. ב-2020 בית העסק זכה במדליית הזהב בתחום האפייה.

למרות שהיום עדיין לא כולנו יכולים לטוס לצרפת בכדי לטעום את הקרואסון הפריזאי האותנטי והמשובח, תדעו שתמיד תוכלו ליהנות ממנו גם בבתי מאפה ובפטיסרי בארץ, באיכות מעולה ובאותנטיות בלתי מתפשרת.

הכירו אותנו

סטודנטיות/סטודנטיות שנה א' במחלקה: לימודים בזום

כאן תפגשו סטודנטיות וסטודנטים, ואנשי צוות של המחלקה שלנו העונים מהלב על שאלות מפי סטודנטים. הפעם, עונות סטודנטיות מהמחלקה, שהחלו את שנתן הראשונה בזום לאור הקורונה, וטרם התנסו בלמידה בקמפוס. לחצו על הקישור לסרטון בכדי לפגוש אותן.

השתתפו: מורן תורג'מן וחנין חיג'אזי, סטודנטיות שנה א' במחלקה
תוכן ועריכת הסרטון: רנה בל

בחזרה לעמוד הראשון

עבודותנו

מה הקשר בין דידרו לבין הסדרה "עשרה אחוז"

רובכם בוודאי תוהים מה הקשר בין דני דידרו הפילוסוף, הוגה הדעות, ואחד ממחברי האנציקלופדיה הנודעים בן המאה ה-18, לבין הסדרה הצרפתית המודרנית "עשרה אחוז" העוסקת בסוכני ידועים.

לובה רודיטי, תלמידת תואר שני במחלקה לתרבות צרפת, חושפת את הקשר בין השניים בעבודתה במסגרת הסמינריון "חקר השיח". עבודת הסמינריון שלה עוסקת בעולם המרתק של המשחק. היא בוחנת שחקנים המופיעים בשמם האמתי, והמשחקים לכאורה את עצמם בסדרה "עשרה אחוז" ואת התדמית ששחקנים אלה מאמצים לעצמם במהלך המשחק. עבודתה מבקשת לענות על השאלה: "האם הדימוי המוקדם של השחקן והתדמית שלו כפי שהיא עולה מן הסדרה הטלוויזיונית "סו אחוז" (Dix pour cent), משיקים או שמא קיימים ביניהם פערים. במידה וקיימים פערים, כיצד הם באים לידי ביטוי"? לובה מספרת שהסמינריון "חקר השיח" אפשר לה לבחור עולם רחב של נושאים, של ז'אנרים ושל מדיות. רצונה לשפר את מיומנויותיה בשפה הצרפתית, אותה היא לומדת במסגרת התואר, הביאו אותה לצפות בסדרה בנטפליקס.

הסדרה מלאת הומור ורעננות, ממוקמת על המנעד הקומי מחד, ומאידך ניחנת באינטליגנציה ובתחכום. אופיה המגוון של הסדרה הביא אותה לבחור בה כנושא לעבודת הסמינריון.

להלן מספר פרטים אודות הסדרה עבור מי שטרם צפה בה: היוצרת היא Fanny Herrero; הסוגה היא דרמה קומית. זוהי סדרה של ערוץ France 2, המתפרסת על פני 4 עונות בין השנים 2015-2020. עלילת הסדרה מתארת את התכנים ומשחקי הכוחות המתנהלים מאחורי הקלעים בסוכנות השחקנים ASK, ואת האתגרים עמם השחקנים נאלצים להתמודד. כל פרק מוקדש לידוען אחר, ונושא את שמו.

הסדרה זכתה בפרסים רבים והחלה תופסת תאוצה החל מהעונה השנייה: אם בעונה הראשונה, התקשו היוצרים לשכנע את הכוכבים הגדולים להשתתף, הרי שבעונה השנייה הדברים השתנו. אצולת הקולנוע הצרפתי החלה לעמוד בתור כדי לזכות בהופעות אורח, ולהפגין אירוניה עצמית. להלן מספר שמות של כוכבי הקולנוע הצרפתי אשר השתתפו בסדרה: ז'אן דוז'רדאן, מוניקה בלוצ'י, ז'ולייט בינוש, אודרי פלרו, ססיל דה פרנס, איזבל הופר, ז'אן רנו ועוד.

אתם בוודאי שואלים את עצמכם עדיין, "מה הקשר בין הסדרה, מוצלחת ככל שתהיה, לדידרו". ובכן, דידרו מעבר להיותו פילוסוף ומבשר הנאורות, היה גם דרמטורג, מבקר תיאטרון ואף כתב ספר תיאורטי הנקרא "פרדוקס השחקן". בספרו הוא מעלה מספר שאלות: "מי הוא השחקן?";"מהן התכונות העיקריות הדרושות לשחקן גדול?"; "האם רצוי שהשחקן יהיה רציונלי ומנותק מדמותו או שמא נדרשת ממנו רגישות והזדהות בכדי להביע את רגשותיהן של הדמויות שהוא מגלם?"; "במידה ושחקן היה רגיש, האם יכול היה לשחק את אותו התפקיד פעמיים ברציפות בלהט ובהצלחה שווה?"; "כאשר הוא משחק, האם אז הוא מפסיק להיות הוא עצמו"? מסקנתו של דידרו חד משמעית: "הרגישות היא בשום אופן לא מאפיין של גאונות השחקן. רגישות קיצונית מולידה שחקנים בינוניים; רגישות בינונית מייצרת המוני שחקנים גרועים; חוסר רגישות מוחלט יוצר את השחקנים הגדולים ביותר" (תרגום חופשי שלי). דידרו אמנם מתייחס לשחקן התיאטרון בלבד, אך ספרו הוא קאנוני בחוגים ללימודי משחק עד היום.

לובה בוחנת את טענתו של דידרו על השחקנים המגלמים לכאורה את עצמם בסדרה: האם הם מתנהגים באופן אותנטי, פגיעים ורגישים באמת במהלך השתתפותם בסדרה? האם הם יוצרים "דמות עצמית" ומגלמים במשחק את התדמית שהם יצרו או שמא הם מגלמים את הדימוי המוקדם, המאפיין את האופן שבו הם נתפסים על ידי הקהל.

הקשר בין התיאוריה של דידרו לבין סדרה טלויזיונית מודרנית צרפתית הינו רענן, מקורי, מרתק ורלוונטי, בייחוד בעידן הקורונה, כאשר רבים מאתנו, גם אלה שלא היו חובבי סדרות מושבעים נחשפים ל"נטפליקס" ולסדרות שהיא מציעה. קשר זה מוכיח כי שאלתו של דידרו ביחס לדמות השחקן נותרה חוצה זמנים וגבולות ורלוונטית גם בימינו.

המלצותנו

נגה אוסטר תלמידת תואר שני ממליצה על הסרט הצרפתי Seules les bêtes (2019)

אישה נעלמת בכפר נידח. המשטרה חוקרת חמישה אנשים שסיפורם רווי סודות. בתום הסרט, החלקים מתחברים לתמונה שלמה השונה לחלוטין מהסיפור שהוצג תחילה.

נגה מספרת: "נהניתי מאד מהסרט כי הופתעתי בכל פעם מחדש. האירוע נשאר אותו אירוע אך הסיפור שמספרת כל אחת מהדמויות משתנה בהתאם לזווית ראיה שונה ובהתאם להוספת פרטים חדשים שלא היו ידועים לצופה קודם לכן. בנוסף, השחקנים מצוינים, כמו גם הנופים הכפריים והחורף, שעושים חשק להתכרבל בשמיכה ולצפות".

יוצר הסרט הוא דומיניק מול (Dominique Moll). הסרט מבוסס על הרומן הבלשי של קולין נייל (Colin Niel) שראה אור ב-2017.

שחקניות\שחקנים: Nadia Tereszkiewicz (שיחקה בסדרה ישראלית/צרפתית "דיבוקים"), Laure Calamy (שחקה בסדרה "עשרה אחוז"), Damien Bonnard (Les Misérables 2019), Valeria Bruni Tedeschi

בחזרה לעמוד הראשון

Événement à souligner

02.03.2021 - 30 ans déjà après le décès de Serge Gainsbourg

Qui est Serge Gainsbourg ?

Un chanteur, un auteur de chansons, un compositeur, un acteur, un metteur en scène et un peintre français fécond.
Il est né à Paris sous le nom de Lucien Ginzburg le 2 Avril 1928. Ses parents Joseph et Olga Ginzburg étaient des immigrés juifs de Russie.
Son père était pianiste et sa mère mezzo-soprano qui chantait au conservatoire russe. Il avait aussi deux sœurs.
En 1940, l'invasion allemande obligea la famille à se cacher à Paris, puis à partir à l'aide de faux papiers d'identité, dans la Sarthe et enfin en 1944 en Haute Vienne. Il dut porter l'étoile jaune et fut victime de racisme et d'antisémitisme, ce qui le marqua profondément.
Dans sa jeunesse, il rêva de devenir un peintre célèbre, mais abandonna cette idée et se tourna vers la musique, accompagnant ou remplaçant son père dans les bars et les cabarets. Il commence à être connu en tant qu'auteur-compositeur de chansons qu'il composait pour des chanteuses illustres comme Michèle Arnaud. En 1962, il présente "La Javanaise" à Juliette Gréco et "Poupée de cire, poupée de son" à France Gall qui a représenté le Luxembourg au concours de l'Eurovision 1965, chanson qui remporte cette année-là la première place. Puis il interprète lui-même ses chansons souvent en duo avec l'actrice-chanteuse Brigitte Bardot ou avec Jane Birkin, sa compagne pendant douze ans, ou encore avec sa fille Charlotte.

Son style est éclectique. Sa musique a du jazz, du rythme africain, du reggae, du pop, du rock, et des influences électroniques. Les paroles de ses chansons se distinguent par les jeux des mots souvent à double sens et provocants, à connotation sexuelle, mais aussi par des références littéraires, des rimes sophistiquées et des figures de styles pleines d'ironie et de sarcasme.
Il se donne lui-même une image de poète maudit, scandaleux et sujet à controverse, mais grâce à son charisme il continue à inspirer et à influencer les jeunes et les moins jeunes. Malgré son succès, Gainsbourg est profondément touché par les polémiques qu'il provoque et sombre de plus en plus dans les beuveries et l'autodestruction. Ses chansons sont alors à l'apogée même si provocantes et outrancières et lui apportent la reconnaissance du grand public et la consécration. Jugez par vous-même :

1. Les sucettes. En 1966 chantée par France Gall à l'âge de 18 ans, un jeu de mot avec Annie, le nom de la fillette qui aime lécher les sucettes au goût d'anis. Dès que France Gall a découvert le sens caché des paroles, elle a coupé ses relations avec Gainsbourg.

2. Je t'aime, moi non plus. En 1968 quand Brigitte Bardot lui a demandé de lui écrire la plus belle chanson au monde, Gainsbourg lui a en écrit deux en une nuit. Je t'aime, moi non plus était une de ces deux chansons. Brigitte Bardot la repoussa par crainte de scandale mais un an plus tard, il la chanta en duo avec Jane Birkin dont la manière de chanter ne laisse pas de place à l'imagination.

3. Rock around the bunker. Crée en 1975, cette chanson rappelle le style musical des années cinquante et dépeint avec un humour noir, la Shoah et l'occupation de la France par les Allemands. Certains voient en Gainsbourg un pro-nazi alors qu'il a vécu cette période caché et constamment dans la peur de l'occupant, de la déportation et de la mort.

4. Aux armes et cætera. En 1979, et album fut enregistré en Jamaïque sur un style reggae accompagné par le groupe de Bob Marley. C'est en fait une nouvelle version de l'hymne national français : La Marseillaise. Il est évident que la chanson a provoqué la colère de nombreux français. Gainsbourg fut accusé d'anti-patriotisme, insulté et il a même reçu des menaces de mort. Le disque s'est vendu à 300,000 exemplaires et est devenu "disque d'or".

5. Lemon incest. En 1984, cet album fut registré en duo avec sa fille Charlotte âgée alors de 13 ans, qui va devenir plus tard une actrice célèbre. Cette chanson, dont le titre est évocateur et aux paroles à double sens, étant donné le tabou d'inceste, provoqua également une grande opposition.

Gainsbourg mourut d'une crise cardiaque le 2 mars 1991 et fut enterré au Cimetière de Montparnasse à Paris. Sa tombe est toujours très visitée et son appartement, rue de Verneuil est en passe de devenir un musée à sa mémoire. Il devrait ouvrir ses portes à la fin de l'année 2021. Son œuvre et sa personnalité charismatique ne laisse personne indifférent, c'est pour cela que Serge Gainsbourg et ses chansons font éternellement une partie intégrale de la culture française.

Retour à la première page

Que sais-je?

Le croissant

Si de toutes les pâtisseries célèbres on vous demandait laquelle est la plus représentative de la gastronomie française, vous répondriez sûrement : le croissant. Or il se trouve que même les Français, qui ne peuvent se passer de leur croissant quotidien, ignorent que ce joyau de la pâtisserie française n'est pas d'origine française.

Eh oui, vous avez bien lu ! Ce fait surprenant, je l'ai découvert (avec bien d'autres étudiants) lors du cours « L'art de la gastronomie française » que propose notre département. Les différentes sources qui relatent sa création et son arrivée en France sont légendaires. La définition du mot croissant s'applique au « croissant de lune » lorsque celle-ci ne nous montre qu'une partie de sa rondeur. Selon une des versions, c'est en 1683 que le croissant fut créé suite à la victoire des armées impériales Habsbourgeoises sur l'armée des envahisseurs Ottomans. La légende raconte que lors du siège de Vienne, les boulangers autrichiens qui travaillent de nuit découvrent les ennemis turcs qui creusent des galeries sous les murailles de la ville. Ils alertent les forces défensives autrichiennes qui vainquent les Ottomans dont le drapeau porte comme emblème un croissant de lune (aujourd'hui encore ce symbole est visible sur le drapeau de la Turquie). C'est ainsi qu'ils libèrent la ville assiégée. Pour célébrer cette victoire, les boulangers viennois réalisent une pâtisserie en forme de croissant. Quelques sources prétendent que pains et gâteaux en forme de croissant étaient déjà connus au Moyen-âge (13e siècle), et d'autres sources supposent que le « Kipferl » (Roggalach en version autrichienne) est à l'origine du croissant. On rapporte également que l'arrivée du croissant en France serait liée à la reine Marie Antoinette d'Autriche qui l'aurait ramené de Vienne vers 1770. L'histoire du croissant et de sa consommation en France seraient en fait, plutôt contemporaines des années 1837-1839 lorsque le boulanger autrichien August Zang ouvrit sa boulangerie rue de Richelieu à Paris ; là, il confectionne et vend différentes sortes de Kipferl qui devient le croissant populaire dès 1850. En 1863, le mot croissant fait son apparition dans les dictionnaires français. Il faut souligner que depuis cette date le croissant a subi bien des transformations en ce qui concerne la forme, les ingrédients et la préparation. Par exemple, au départ, la pâte utilisée était de la pâte levée avec de la levure de boulanger, et le tout ressemblait plutôt à une brioche. Ce n'est que vers 1900 que cette pâte sera remplacée par de la pâte feuilletée et du beurre. En 1938, le croissant entre dans le Larousse gastronomique et demeure depuis lors le symbole par excellence de la pâtisserie française. Quoique le croissant français original soit fait au beurre et sans farce, de nouvelles façons de le concevoir et de le consommer sont apparues dans le monde entier ; on le farcit d'ingrédients sucrés (chocolat, crème d'amandes, confitures variées), ou bien de compositions salées (épinards, feta, fromages à pâte cuite ou même de la viande ou du poisson).

Même en ce temps de confinement dû à la Covid-19, de nombreuses pâtisseries ont ouvert leur porte dans notre pays.

L'année dernière, la boulangerie-pâtisserie française "Maison Kayser" a inauguré deux boutiques à Tel Aviv. Cette maison très réputée a été fondée il y a 25 ans et se trouve aujourd'hui dans 30 pays. En 2020, elle a obtenu la médaille d'or en pâtisserie.

Certes, pour la plupart d'entre nous, c'est compliqué actuellement de voyager en France pour goûter au parfait croissant parisien, mais nous pouvons nous consoler d'en trouver des délicieux en Israël, aussi bien dans cette pâtisserie que dans d'autres un peu partout en Israël.

Rencontrez-nous

Étudiantes/Étudiants de première année : apprentissage par zoom

Ici vous rencontrerez les étudiants et le personnel du département de culture française qui répondent aux questions posées par les étudiants. Cette fois, vous allez faire la rencontre de deux étudiantes de première année qui ont commencé leurs études par zoom à cause de la Covid-19 et qui n'ont pas encore visité le campus. Cliquez sur le lien pour les rencontrer.

Participantes : Moran Torgman et Haneen Hijaze, étudiantes de première année.
Contenu et montage : Renée Bell

Retour à la première page

Nos Travaux

Diderot et la série télévisée "Dix Pour cent" : y a-t-il un rapport ?

La plupart d'entre vous se demandent probablement quel est le rapport entre le philosophe, l'humaniste et un des auteurs de la grande encyclopédie écrite au 18e siècle, Denis Diderot, et la série télévisée française "Dix pour cent" qui traite des agents de célébrités. Luba Roditi, étudiante de Master dans le département de culture française, en révèle le lien dans son travail de séminaire dans le cadre du cours "l'analyse du discours".

Son séminaire porte sur le jeu des acteurs. Elle y explore le rôle des acteurs qui jouent leur propre personnage, sous leur propre nom et l'image qu'ils se sont créées pendant chaque épisode. Son travail tente de répondre à la question : "Est-ce que l'éthos pré-discursif de l'acteur et son image telle qu'elle est construite dans la série « Dix pour cent », se ressemblent ? Autrement, comment les différences se manifestent-elles ? Le cours « Analyse du discours » a permis à Luba de choisir parmi une grande variété de thèmes, de genres et de médias pour son travail de séminaire. Le désir d'améliorer son niveau de français - qu'elle apprend au cours de ses études, l'a poussée à regarder cette série sur Netflix. Pleine d'humour, de sophistication, de satire et d'intelligence, cette série l'a beaucoup marquée. C'est la raison pour laquelle Luba a décidé de la choisir comme thème de son travail.

La série - considérée comme « drame comique » - a été créée par Fanny Herrero et a été diffusée sur France 2 entre les années 2015-2020 ; elle s'étale sur quatre saisons. Elle dépeint les fonctions et les actions des agents de stars diverses qui, pour survivre et garder leur place dans l'agence artistique ASK, se battent de tous les moyens possibles; les intrigues et les jeux de pouvoir qui se déroulent dans les coulisses de l'agence sont largement exposés, ainsi que les défis auxquels les comédiens font face. Chaque épisode est dédié à une célébrité différente qui lui donne ainsi son titre.

Au fil des années, la série a recueilli de nombreux prix et a connu un succès grandissant. Pour la première saison, les réalisateurs avaient rencontré quelques difficultés à convaincre de grandes stars à jouer dans leur série mais dès la seconde saison, les choses ont changé : l'élite du cinéma français se pressait pour avoir la chance d'y paraitre en « Guest Star » invité. Voici quelques stars du cinéma français ayant participé à la série : Jean Dujardin, Monica Bellucci, Juliette Binoche, Audrey Fleurot, Cécile de France, Isabelle Huppert, Jean Reno etc.

Mais la majorité d'entre vous se demandent probablement encore : « Mais quel est le rapport entre cette série et Diderot ? ». Outre le fait que Diderot était philosophe et un des auteurs précurseurs du Siècle des lumières, il était aussi un dramaturge et un critique de théâtre ; entre autres, il a écrit un essai dont le titre est « Paradoxe sur le comédien ». Cette œuvre date des années 1770-1778 mais n'a été publiée que post-mortem en 1830.

Dans cet ouvrage, il pose la question : « Qu'est-ce qu'être acteur ? » et s'interroge sur les qualités nécessaires à un grand acteur. Un comédien doit-il être rationnel et détaché des personnages qu'il incarne, ou doit-il être sensible et empathique pour exprimer les sentiments de ses personnages ? Si l'acteur est sensible peut-il jouer le même rôle avec la même passion et la même qualité plus d'une fois ? Et quand il joue, s'arrête-t-il d'être lui-même pour être uniquement un autre personnage ? La conclusion de Diderot est irréfutable : « C'est l'extrême sensibilité qui fait les acteurs médiocres ; c'est la sensibilité médiocre qui fait la multitude des mauvais acteurs ; et c'est le manque absolu de sensibilité qui prépare les acteurs sublimes. »
Bien que Diderot ne parle que d'acteurs de théâtre, son livre reste une référence canonique dans toutes les écoles, dans tous les cours et tous les studios d'acteurs de tous genres d'aujourd'hui. Luba observe l'argument de Diderot sur les acteurs jouant leur propre rôle dans la série. Ses questions portent sur leur comportement. Luba vérifie si les acteurs se montrent authentiques et exposent leur propre sensibilité et vulnérabilité pendant l'épisode. Par ailleurs, elle cherche à vérifier si les acteurs créent, au contraire, un autoportrait falsifié, afin de cacher leur véritable personnalité. Elle s'intéresse encore à la question de savoir s'ils tentent de réaliser un ethos pré-discursif visant ainsi la façon dont ils seront appréhendés par le public.

A mon avis, le lien fait entre la théorie de Diderot et une série télévisée française contemporaine est original, fascinant et particulièrement actuel de nos jours, durant cette période où l'on est tous d'une façon ou d'une autre, affecté par la Covid-19. Même les spectateurs qui n'étaient pas auparavant des amateurs de séries télévisées ont pu s'exposer à ces feuilletons par la chaine Netflix. Ce lien prouve que la question de Diderot traverse les frontières de lieu et de temps et demeure toujours actuelle.

Nos recommandations

Noga Oster, étudiante de Master dans notre département, recommande le film français « Seules les bêtes » (2019)

Une femme disparaît dans un village isolé. La police ouvre une enquête sur cinq personnes, chacune recelant des secrets mis au jour par le biais de leur histoire personnelle. Au terme du film, les parties sont réunies pour engendrer une image nouvelle et différente de celle du départ.

Pour citer Noga : " j'ai bien aimé ce film car il n'arrête pas de surprendre le spectateur : le même événement est raconté et vu différemment par chacun des cinq personnages qui ajoutent au fur et à mesure de nouveaux détails ainsi que des informations encore inconnues du spectateur jusque-là. Tout cela change radicalement la perception de l'événement. Le jeu des acteurs est sublime. Les paysages de la campagne en hiver sont magnifiques et nous donnent envie de nous pelotonner sous la couverture et de le regarder".

Le réalisateur du film est Dominique Moll. C'est une adaptation du roman noir éponyme de l'écrivain Colin Niel publié en 2017.

Acteurs/Actrices : Nadia Tereszkiewicz (Possessions), Laure Calamy (Dix pour cent), Damien Bonnard (Les Misérables 2019), Valeria Bruni Tedeschi

Retour à la première page